

ACC. N.R. M. 12536:1-4.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Håkan Ek, Kävlinge*
Härad: *Härjedalen* Berättare: " " "
Socken: *Kävlinge* Berättarens yrke: *f.d. verksmästare*
Uppteckningsår: *1952* Född år *1869* i *Tönderödsköping*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Värtföljden. s. 1-4.

LuF 82.

Luf.
82
1

Uppgifter om, avser mellersta delen av Høyagers
Wärtföljd. Härad.

Den äldsta värtföljden jag hört talas om var före
enskiftet i början 1800 talet då var värtföljden
vid treskiftesbruk träda, träda, höstsäd och vårsäd.
Havre, ärtor, lin och rotfrukter odlades för nyställningar
och jord som icke ingick i värtföljden. Tobak odlades
för lätt god jord i närheten av byarna. Var raps odlades
vet jag inte men vid mitten av 1700 talet var där oljestump
vid Skavlinge mölla där det stampades för av raps, lin
och åkersenap. Hur värtföljden var de första årtien-
derna efter enskiftet vet jag inte. På 1870-80 talet
var åkrarna på de flesta gårdar med god jord indelade
i 7 skifte enligt följande värtföljd: 1 höstsäd, 2 korn
med isädd klover och timotej (blandat), 3 vall, 4 vall,
5 blandsäd, 6 havre, 7 träda. På somliga gårdar var
jorden indelad i 6 skifte och då var endast ett
skifte vall. På en och annan gård var värtföljden

1 höstsäd, 2 korn, 3 rotfrukter, potatis, ärtor, bland-
säd, 4 havre, blandväd, 5 vall, 6 vall, 7 vall, träda.

De år trädan skulle mörklas eller täckdikas blev den icke
höstplöjd. Och trädan annars icke blev höstplöjd var
därför att där skulle vara gräsbete till fåren på
försommaren, annars höstplöjdes den på somliga gårdar
och då såddes grönföderblandning till grönfoder och stum-
sätter potatis, det berodde mycket på hur gården var i kul-
tur. 1890 började Östofta och 1891 började Trävlinge bet-
sockerbruk sin verksamhet, och då blev det i allmän-
het ändring i växtföljden. Helträdan upphörde, bättre
gödselvärd och mer konstgödnings användes. Hur växt-
följden då blev i allmänhet vet jag inte, det berodde
till en del på hur stor ~~areal~~ areal det odlades
sockerbeter på, betorna brukade odlas efter höstsäden.
Växtföljden på Trävlinge Sockerbruksgård om cirka 200
tunnland åker och 20 tunnland moss och ~~ny~~ nyodling
som var utlagd till betesvall var växtföljden på 1890

talet: 1 vintersäd, 2 betor, 3 vårsäd, 4 vall, således
fyra skifte, av klövervallar togs endast en skörd och
trädades skiftet. Hur växtföljden är nu vet jag inte
mer ingår ju råps och kå i odlingen.

Mad som odlades på de skiften där t.ex. rotfrukter ick
blev satta på hela skiftet, är omöjligt att besvara ty det
kunde skifta år från år. Det var såhär att rotfrukt-
terna växte under hela tiden stallfodringen egde rum
emedan rotfrukterna började ruttna redan i början av
april och kreaturerna kom inte ut på gräs förrän i
slutet av Maj. Numera är här många som har bet-
smassa hela sommaren. På de gårdar som har
god jord odlas potatis endast till husbräddet och
omöjligtvis något till svinfoder, på gårdar med
sandjord odlas potatis till avsalu avtunga, till
matpotatis eller bränneri. Hur växtföljden är
på utjordar vet jag inte, där sås och sättes sådant
som anses bäst löna sig.

ACC. N:R M. 12536: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det är som synes omöjlig att beskriva
hur vätföljden var på de olika gårdarna
som jordegaren ej var brukad för över
50 år sedan. Här vätföljden var på de
gårdar som arrenderades av herrgårdar-
na och jag inte, de fick ju inte bruka
gårdarna fritt som de sjölärande ~~konst~~
bönderna

4

4